

TÓRA VIÐ
KELDU

lærarinna

Lívið hevur litir

Bjóðað verður tær vælkomnum inn í litrika heimin, sum sigur seg síggja stórt í ymiskleika, har menniskjuni skulu tora at vera øðrvísi og góðtaka hvønn annan, sum tey eru. Tó eru mong, júst í hesum sama heimi, sum gera upp, hvat verður góðtikið og hvar mørkini ganga. So løgið tað ljóðar, so eru mørkini í frælsa litrika heiminum ikki serliga víð.

Vit kenna óivað øll onkran, sum verður bólkaður uttan fyri hetta sokallaða “normaløkið” – ella møguliga eru vit ein av teimum. Hesi eru mong, men eg hugsí serliga eru tey, sum bera brek.

Orðið “brek” merkir, at okkurt er galið, ella at tað ikki eigur at síggja soleiðis út. Tá ið børn verða fødd, hyggur ljósmóðirin beinanvegin, um alt er, sum tað skal. Tað er tað ikki altíð. Hóast hetta bjóðar heimurin tær vælkomnum inn, men eitt skalt tú vita, at tey sum hóska best til litrika heimin, eru tey bestu, skjótastu, vakrastu og klókastu. Reyðað verður av, at í dag er møguleiki at síggja fostur longu í móðurlívi, har avdúkað verður, um okkurt er galið. Spurningurin er bara, at tá ið okkurt er galið, hvat fara tey so at gera?

Eingin ynskir sær eitt barn við breki. Tvístøðan er ótolandi, tí gleðin um at hava fingið eitt barn, fær líka-sum ein skugga, við hópin av ósvaraðum spurningum. Øll foreldur ynskja sær eitt barn uttan brek, og eitt lív uttan skugga. Men tað vísir seg tó, at menniskju hava tann einastandandi eginleika at vaksa við uppgávuini. Um vit hyggja at søguni, so er hetta satt bæði fyri børnini og foreldrini.

Ein av stóru yvirskriftunum í donsku bløðunum í summar var “Skjótt verða børn við Downs syndromi søga”. Er litrika samfelagið farið at rudda út? Hvat verður so gjørt við tey, sum bera brek, sum ikki er sjónligt í móðurlívi? Tí hvønn týdning hevur tað veruliga, hvussu eg siggi út, ella hvat mær feilar? Hava tey í litrika heiminum gloymt at leita longur og spyrja: “Hvør ert tú?

Sjálvandi hevur persónliga viðurkenningin stóran týdning: “Eg beri brek og tað er ein partur av mær.” Men størri týdning hevur tó staðfestingin, at eg eri meir enn eitt brek. Tað ókenda skapir fordómar og tey, sum ikki kenna tey, ið bera brek, síggja brekið heldur enn menniskjað. Enntá verður góðtikið at lýsa hvønn annan og siga: “Hon sjálv, sum haltar.” Ræðuligt stempul! Tí hvørji vilja vera lýst út frá einum breki? Hvør vil VERA eitt brek. Spurningurin er, hvat finnur eygað í teimum, vit síggja?

Menniskju eru grundleggjandi øll eins. Men um vit eru skerd, ger hetta nakað við okkum. Tað gevur møguleika at hugsa, hví skuldi eg vera so? Tá tú sum barn ella vaksin skal liva í einum samfelagið, sum ikki er innrættað eftir tínum tørvum, er neyðugt, at øll standa saman og velja at síggja - at samfelagið veruliga sær - stórt í ymiskleikanum, og vísir vilja at gera nakað við tað. Tað er rætt og heimurin gerst fjølbroyttari.

Skulu vit góðtaka, at fólk við breki t.d. ikki fáa nøktandi skúlatilboð, arbeiði ella ikki kunnu flyta í íbúð? Lívið er meir enn at vera til, og lívið er ein stór avbjóðing - hjá flest øllum. Tá vit merkja lívið, verða tankarnir virknir. Lívið fær litir - dökkar og ljósar. Lívið spyr ikki hvat og hvussu, men vit eru noydd til at taka tað, sum lívið bjóðar okkum. So er tað, spurningurin, hvussu fáa vit mest ella best burturúr? Um øll skulu fáa eitt gott lív, so eru vit noydd at síggja stórt í ymiskleikanum og skapa tilsvarendi karmar. Hetta, heldur enn at rudda út! Hetta krevur nógv av báðum pørtum, men tástani fær lívið veruligar litir.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Vinarkvøða á Hátíð havsins

Røða, sum Jógvan Arge helt fyri Faxaflóahavnum á Akranesi, tá sluppin Westward Ho kom hagar í farnu viku. Faxaflóahafnir er ein samanrenning av havnarløgnum kring Faxaflógva við miðstøð í Reykjavík.

JÓGVAN
ARGE

Westward Ho á
sjómannadegnum

Eg fari vegna Tórs-havnar Býráð at takka Faxaflóahavnum fyri góða móttøku her á Akranesi í kvöld. Akranes og Reykjavík eru góðu vinarbýir okkara – og okkum leingist altíð at koma aftur higar at vitja.

Hesaferð eru vit komin til Hátíð hafsins vegna tess, at kommunusluppin Westward Ho á øðrum sinni er partur í sjómannahátíðini. Føroyingar og íslendingar hava havt góða ferð úr Føroyum, og stolta skútan liggur nú trygg við bryggju her á Akranesi.

Fyri okkum er tað heilt sjálvsagt at taka land á Akranesi fyrst og síðani sigla Faxaflóa til Reykjavíkarborg – eins og Akraborgin gjørdi fyrr.

Mong okkara eru komin ofta til Íslands. Í august eru fimti ár síðani eg fyrstu ferð kom til Íslands. Tað var á fótbóltsferð við dreingjaliðnum hjá HB í 1962. Tá komu vit hvønn dag oman á havnarøkið í Reykjavík, ikki á havnarskrivstovuna, men til Bæjarins bestu at keypa pylsur. Hetta er ein siðvenja, sum hjá mær stendur við enn dagin í dag.

Um somu tíð var føroyska landsliðið í A-landsleiki á Laugdardalsvøllinum og tapti ikki minni enn 10-0. Tað var ikki gott, men vit strákarnir vóru betri. Eitt kvöld leiktu bæði føroysku liðini móti javnlikum í Keflavík. Dagin eftir stóð at lesa í Morgunblaðnum við stórari skrivt: Strákarnir unni, en teir fullorðnu tøpuðu.

Akranes hjálpti Føroyum

Hetta var ein byrjan til broytingar í føroyskum fótólti. Nú komu teir ungu í fremstu røð, vant varð meira og stór menning byrjaði. Fimm ár seinni vann Ísland bert 2-1 á Laugardalsvølli.

Í sjeytiárunum og áttatiárunum vildu føroyingar upp í altjóða fótból. Hetta var eitt drúgvst stríð við londini í FIFA, men loksins hepnaðist hetta við góðari hjálp frá fleiri – teirra millum akurnesinginum í KSÍ – Gunnari Sigurðssoni.

Og fyrsti altjóða leikur føroyinga eftir viðurkenningina varð leiktur her á Jaðarbøkkum á Akranesi í august 1988. Í ferðalagnum í dag eru tveir føroyingar, sum sóu hendan leik, Jákup Simonsen, sum var við Fót-bóltssambandinum, og eg, sum varpaði dystin út í Útvarpi Føroya.

Tíanverri vann Ísland 1-0 við máli, sum varð skorað seint í leikinum. Men føroyingar leiktu góðan taktisk-an leik, og íslendingar endaði í føroysku rangstøðufelluni 24 ferðir. Tað er okkara besta minni frá hesum leiki.

Allir føroyingar kenna ÍA, Ítróttabandalag Akraness, og fylgja við, hvussu gongur knattspyrnufelagnum í íslendsku kappingini. Vit skilja nú, at ÍA er aftur komið á toppin í fremstu deild. Tað er hugaligt hjá okkum at frætta, at akurneringar aftur eru vorðnir ”gulir og glaðir” í fótólti eftir fimm ár við Gísla Gíslasyni í formanssessinum.

Westward Ho var á Hátíð hafsins og Sjómannadegnum fyri tveimum árum síðani, og ætlanin er at halda fram við hesum. Sjómannadagurin er mikil hátíð. Eg var eina ferð í Íslandi hendan dag fyri 30 árum síðani. Vit komu av fiskimálafundi í Holsteinsborg í Grønlandi. Í ferðalagnum var eisini formaður íslenska sjómanna-sambandsins Oskar Vigfússon.

Tað var áhugavert at uppliva alt, sum var fyriskipað og eisini tað, sum ikki var fyriskipað, og hvussu inniliga Oskar fagnaði feløgum sínum, tá vit komu framvið Hafnarfirði á miðj-

um sjómananadegi.

Uttan iva verður tað eins spennandi í morgin – at koma siglandi til høvuðborgina við Westward Ho – skútuni, sum varð keypt úr Onglandi í 1880unum og síðan hevur verið í Føroyum.

Hon fiskaði tey fyrstu árinu undir Føroyum og Íslandi og Rock All og seinni í Grønlandi og við Svalbarð. Undir Íslandi fiskaði hon tosk á Eysturlandinum, Suðurlandinum, Vesturlandinum og Norðurlandinum. Manningin plagdi at fara í íslenska kirkju sunnumorgun og børnini sluppu umborð at fáa beinakeks.

Westward Ho førði mang-an góðan fongin heim undan Íslandi. Nú bera vit fongin aftur og takka fyri lánið.

Í Tórshavn eru vit spent til næstu viku, tá Westward Ho kemur aftur til Føroya við íslenskari og føroyskari manning. Tá verður mentanarnátt í Havn við íslenskari luttøku á fleiri mótum. Her er talan um at fáa í lag breiðari mentunarligt og vinnuligt samstarv – og vit vilja bæði.

Vit takka fyri móttøkuna í dag og tit eru øll vælkomín á okkara mentanarnátt.